รายวิชา ประวัติศาสตร์

เรื่อง อิทธิพลของอารยธรรมโบราณภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่มีผลต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน

รหัสวิชา ส22104 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

ครูผู้สอน นิตยา จวบรัมย์

ทบทวนความรู้เดิม

อารยธรรมโบราณในภูมิภาคเอเชียตะวันออก

กิจกรรมนักสำรวจน้อย

1) อารยธรรมจีนสมัยก่อนประวัติศาสตร์

2) อารยธรรมจีนด้านการเมืองการปกครอง

3) อารยธรรมจีนด้านสังคมและวัฒนธรรม

4) อารยธรรมจีนด้านเศรษฐกิจ

5) อารยธรรมจีนด้านเทคโนโลยีและสถาปัตยกรรม

ภาพหยินหยาง ที่มา: https://en.wikipedia.org/wiki/Yin_and_yang#/media/File:Yin_yang.svg.สืบค้นเมื่อ 10/12/62

จางเหิง ผู้ประดิษฐ์เครื่องวัดธรณีไหวคนแรกของโลก(ซ้าย)

เครื่องวัดแผ่นดินไหวจำลอง (ขวา) ภาพร่างกลไกภายใน

ภาพเครื่องวัดธรณีไหว.ที่มา https://mgronline.com/china/detail/9510000058642.ln[7สืบค้นเมื่อ 10/12/62

ภาพวาด จางเหิง บิดาแห่งเครื่องวัดแผ่นดินไหว

.https://mgronline.com/china/detail/9510000058642สืบค้นเมื่อ 10/12/62

ภาพวาด จางเหิง

บิดาแห่งเครื่องวัดแผ่นดินไหว

อักษรบนหลังกระดองเต่าเรียกว่า ล่อซู

อักษรบนหลังกระดองเต่าเรียกว่า ล่อซู. http://www.sana-anong.com/v4/dragon_city_detail.php?id=34&page=5.สืบค้นเมื่อ 10/12/62

เส้นทางสายไหม

เส้นทางสายไหม.http://systemacai.blogspot.com/2013/09/blog-post.htmlสืบค้นเมื่อ 10/12/62

都柱
图 2-5-12 候风地动仪的构造

MONGOLIA
Aral Sea
Caspian Sea
UZBEKISTAN
KHIVA
BUKHARA
MARV
TASHKENT
SAMARKAND
TEHRAN
to DAMASCUS BYZANTIUM and EUROPE
HERAT
BAMIAN
AFGHANISTAN
PERSIA
Hindu Kush
Pamir Mountains
Tien Shan Mountains
KASHGAR
YARKANT
HOTAN
KERIYA
NIYA
QIEMO
Kuga
Turfan
URUMQI
HAMI
ANXI
Taklamakan Desert
DUNHUANG
Qilian Mountains
LANZHOU
THE GREAT WALL OF CHINA
Yellow River
XI'AN (Chang'An)
TIBET
CHINA
Himalayan Mountains
Indus River
AGRA
INDIA
Arabian Sea
Bay of Bengal
South China Sea
0 MILES 500

1) ศาสนาและความเชื่อ

2) ศิลปะและนวัตกรรม

3) ตัวอักษรและวรรณกรรม

4) การค้า

ศาสนาและความเชื่อ

ชาวจีนจะนับถือเทพเจ้าที่มาจากธรรมชาติ

เชื่อเรื่องวิญญาณ การเคารพบูชาบรรพบุรุษ

เรื่องโชคลางอีกด้วย โดยมีการนำกระดูกหรือกระดองเต่ามาจารึกข้อความที่ต้องการทำนาย

ศิลปะและนวัตกรรม

图 2-5-12 候风地动仪的构造

เทคนิคการผลิตภาชนะสำริด

โฮ่งเฟิงตี้ต้งอี้

วิทยาการที่สำคัญอีกอย่างของราชวงศ์ชาง คือ ความก้าวหน้าในความรู้ทางดาราศาสตร์ ชาวจีนในสมัยนั้นสามารถผลิตปฏิทินในระบบจันทรคติ

ตัวอักษรและวรรณกรรม

อักษรจีนที่เก่าแก่ที่สุดคือ อักษรกระดองเต่า ชาวจีนในสมัยราชวงศ์ชางและราชวงศ์โจว นิยมสลักคำทำนายบนกระดองเต่าหรือกระดูกสัตว์

เจียกู่เหวิน

การค้า

เส้นทางสายไหม (Silk Road) เป็นเส้นทางโบราณที่ใช้เดินทาง คมนาคมขนส่งสินค้าระหว่างประเทศจีนกับทวีปยุโรป

เส้นทางสายไหม เกิดขึ้นมาร่วมหลายพันปีแล้ว

กิจกรรมกลุ่ม

- นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย

1) ศาสนาและความเชื่อ

2) ศิลปะและนวัตกรรม

3) ตัวอักษรและวรรณกรรม

4) การค้า

1. ศาสนาและความเชื่อ

นับตั้งแต่สมัยราชวงศ์ชางเป็นต้นมา นอกจากชาวจีนจะนับถือเทพเจ้าที่มาจากธรรมชาติแล้ว ชาวจีนยังมีความเชื่อเรื่องวิญญาณ จึงมีการเคารพบูชาบรรพบุรุษ ซึ่งกลายเป็นพื้นฐานสำคัญของสังคมจีนมาจนถึง ทุกวันนี้

ในสมัยนั้น ชาวจีนยังเชื่อถือในเรื่องโชคลางอีกด้วย โดยมีการนำกระดูกหรือกระดองเต่ามาจารึกข้อความที่ต้องการทำนาย จากนั้นก็นำไปเผาไฟจนเกิดรอยร้าว แล้วตีความคำตอบจากรอยร้าวนั้น

ในยุคแห่งความแตกแยกในสมัยราชวงศ์โจว แคว้นแต่ละแคว้นต่างทำสงครามแย่งชิงอำนาจกัน บ้านเมืองขาดความสงบสุข เป็นเหตุให้นักปราชญ์ต่างพยายามเสนอแนวคิดที่แตกต่างกันออกมาอย่างมากมายเพื่อแก้ปัญหาสังคมและการเมือง แนวคิดที่สำคัญ ๒ ลัทธิ ได้แก่

1.1 ลัทธิขงจื๊อ ผู้ให้กำเนิด คือ ขงจื๊อ เป็นชาวแคว้นหลู่ (ปัจจุบันอยู่มณฑลชานตง) เกิดในตระกูลขุนนาง เป็นผู้คงแก่เรียน ขงจื๊อสนใจเรื่องของมนุษย์และสังคมมากกว่าเรื่องของโลก นรก และสวรรค์

แนวคิดของขงจื๊อ

1) ทัศนะทางการเมือง : การปกครองของผู้ปกครองถือว่าเป็นสิ่งสำคัญ คือ ทำให้ประชาชนอยู่อย่างเป็นสุขโดยไม่ใช้อำนาจ

2) ทัศนะทางสังคม : บุคคลมีหน้าที่ต้องปฏิบัติต่อสังคมที่ตนเองอยู่ให้ดีที่สุดตามหน้าที่ของตน

3) ทัศนะทางจริยธรรม : ควรปลูกฝังคุณธรรมและแบบอย่างที่ดีแก่ประชาชนทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยสิ่งที่เกิดจากจิตสำนึกภายในของคน

4) ทัศนะทางความเชื่อ : พิธีกรรมและการบูชาเป็นการแสดงออกที่ดีของมนุษย์

ที่มาภาพ: https://en.wikipedia.org/wiki/Confucius#/media/File:Confucius_Tang_Dynasty.jpg

ใบความรู้

เรื่อง อิทธิพลของอารยธรรมโบราณภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่มีผลต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน

สามารถดาวน์โหลดใบงานได้ที่www.dltv.ac.th

1.2 ลัทธิเต๋า ผู้ก่อตั้งลัทธิเต๋า คือ เล่าจื๊อ เป็นชาวแคว้นฉู่ เคยรับราชการเป็นผู้ดูแลเอกสารในสำนักโจว

แนวคิดของเล่าจื๊อ

1) ทัศนะทางโลก : ธรรมชาติเป็นสิ่งที่มีสภาพเป็นอมตะควรปล่อยให้ทุกสิ่งทุกอย่างเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปตามธรรมชาติ

2) ทัศนะทางการเมือง : การปกครองที่ดีคือการไม่ปกครอง

3) ทัศนะทางสังคม : มนุษย์ควรมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่ายขึ้นอยู่กับธรรมชาติ

4) ทัศนะทางจริยธรรม : ผู้ที่ไม่ต้องการอะไรแล้ว มีอิสระทางความคิด นั่นคือผู้ที่สละแล้วซึ่งกิเลสตัณหา

ที่มาภาพ: https://en.wikipedia.org/wiki/Laozi#/media/File:Zhang_Lu-Laozi_Riding_an_Ox.jpg

แม้ว่าภายหลังพระพุทธศาสนาจะเข้ามาเผยแผ่ในประเทศจีนนับตั้งแต่สมัยราชวงศ์ฮั่นเป็นต้นมา แต่แนวคิดดั้งเดิมของจีนโดยเฉพาะลัทธิขงจื๊อและลัทธิเต๋าก็ยังมีอิทธิพลต่อความคิดและขนบธรรมเนียมประเพณี

2. ศิลปะและนวัตกรรม

ในสมัยราชวงศ์ชาง เทคนิคการผลิตภาชนะสำริดมีความเจริญก้าวหน้ากว่าอารยธรรมอื่นในสมัยเดียวกัน ชาวจีนนิยมหล่อสำริดมาเป็นภาชนะต่าง ๆ ระฆัง เครื่องประดับ รวมถึงอาวุธ ภาชนะมีเนื้อหนา แข็งแรง มีรูปแบบที่หลากหลาย และมีการตกแต่งภาชนะด้วยลายนูนต่าง ๆ ทั้งลายตัวอักษร ลายเรขาคณิต และลายรูปสัตว์ต่าง ๆ มีความประณีตงดงาม

วิทยาการที่สำคัญอีกอย่างของราชวงศ์ชาง คือ ความก้าวหน้าในความรู้ทางดาราศาสตร์ ชาวจีนในสมัยนั้นสามารถผลิตปฏิทินในระบบจันทรคติ

ในสมัยราชวงศ์โจว ช่างชาวจีนนิยมแกะสลักอักษรบันทึกเรื่องราวในบนภาชนะสำริด ทำให้ลดความสวยงามลง ต่อมาในยุคแตกแยก ได้มีการนำเหล็กมาใช้แทนที่ ซึ่งมีความแข็งแรงคงทนกว่า ส่วนศิลปะ การแกะสลักหยกในสมัยนี้ถือได้ว่ามีความเจริญอย่างยิ่ง

ใบความรู้

เรื่อง อิทธิพลของอารยธรรมโบราณภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่มีผลต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน

สามารถดาวน์โหลดใบงานได้ที่www.dltv.ac.th

ในสมัยราชวงศ์ฉิน เทคโนโลยีในการก่อสร้างมีความเจริญอย่างมาก เห็นได้จากการก่อสร้างพระราชวังขนาดใหญ่ รวมถึงการสร้างสุสานของจักรพรรดิจิ๋นซีอย่างใหญ่โตมโหฬาร ภายในสุสานได้มีการฝังรูปปั้นทหารที่การแต่งกายและใบหน้าต่างกันและม้าศึกประมาณ 6,000ชิ้น

ในสมัยราชวงศ์ฮั่น ได้มีการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมากมาย แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีรวมถึงภูมิปัญญาของชาวจีนในสมัยนั้น เช่น การประดิษฐ์กระดาษ เครื่องมือวัดตำแหน่งดวงดาว เครื่องมือตรวจจับแผ่นดินไหว และนาฬิกาน้ำ ชาวจีนสมัยนั้นสามารถคำนวณได้ว่า 1 ปีมี 365 วัน รวมถึงคำนวณการเกิดแผ่นดินไหว และการเกิดจันทรุปราคาได้อีกด้วย

เครื่องมือตรวจจับแผ่นดินไหว)
ที่มา:
https://mgronline.com/china/detail/9510000058642

3. ตัวอักษรและวรรณกรรม

อักษรจีนพัฒนามาจากการวาดภาพเพื่อบันทึกเรื่องราวของมนุษย์ในสมัยโบราณ กลายเป็นต้นกำเนิดของอักษรภาพ ต่อมาอักษรภาพค่อย ๆ ถูกปรับให้เขียนง่ายขึ้น และเป็นระบบมากขึ้น จนกลายเป็นตัวอักษรจีนอย่างที่เรารู้จักกันในทุกวันนี้

เมื่อจีนเข้าสู่ยุคแห่งความแตกแยกแต่ละแคว้นต่างใช้ตัวอักษรที่แตกต่างกัน จนเมื่อจักรพรรดิจิ๋นซีรวมประเทศจีนได้ พระองค์จึงได้ปรับตัวอักษรจีนให้เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วอาณาจักร และกลายเป็นพื้นฐานการพัฒนารูปแบบอักษรจีนในเวลาต่อมา

ใบความรู้

เรื่อง อิทธิพลของอารยธรรมโบราณภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่มีผลต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน

สามารถดาวน์โหลดใบงานได้ที่www.dltv.ac.th

(ตารางแสดงการพัฒนาของตัวอักษรจีน)
ที่มา: http://www.sana-anong.com/v4/dragon_city_detail.php?id=34&page=5

อักษรกระดองเต่า

อักษรจีนที่เก่าแก่ที่สุดคือ *อักษรกระดองเต่า* ชาวจีนในสมัยราชวงศ์ชางและราชวงศ์โจวนิยมสลักคำทำนายบนกระดองเต่าหรือกระดูกสัตว์ ต่อมาในปลายสมัยราชวงศ์ชาง ชาวจีนเริ่มสลักตัวอักษรลงบนภาชนะหรือระฆังที่ทำจากทองสำริดด้วย เราจึงเรียกอักษรประเภทนี้ว่า อักษรทองสำริด ความแตกต่างระหว่างอักษรกระดองเต่าและอักษรทองสำริดนอกจากเรื่องของวัสดุที่นำมาใช้ทำจารึกแล้ว อักษรทองสำริดยังมีความเป็นระบบมากกว่า และมีความซับซ้อนน้อยกว่า ทำให้เขียนได้ง่ายขึ้น อักษรที่ถูกจารึกบนภาชนะทองสำริดที่มีความยาวที่สุดปรากฏบนภาชนะทองสำริดสามขาในสมัยพระเจ้าโจวลี่หวาง (ราว 857- 842 ปีก่อนคริสต์ศักราช) มีตัวอักษรทั้งสิ้น 497 ตัวอักษร

ที่มาภาพ: http://www.sana-anong.com/v4/dragon_city_detail.php?id=34&page=5

ใบความรู้

เรื่อง อิทธิพลของอารยธรรมโบราณภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่มีผลต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน

สามารถดาวน์โหลดใบงานได้ที่www.dltv.ac.th

การที่มนุษย์เริ่มรู้จักบันทึกเรื่องราวเป็นลายลักษณ์อักษรนั้น เป็นเหตุให้เกิดผลงานทางวรรณกรรมขึ้นในหน้าประวัติศาสตร์ ในประวัติศาสตร์จีน วรรณกรรมชุดแรกที่มีชื่อเสียงคือ “อู่จิง” แปลว่า “คัมภีร์ทั้ง 5” จัดทำโดยขงจื้อ ได้แก่

3.1 ซือจิง เป็นหนังสือที่ขงจื้อรวบรวมบทกลอนที่มาจากแคว้นต่าง ๆ ในสมัยนั้น มีทั้งบทกลอนพื้นบ้านและบทกวีจากราชสำนัก

3.2 ซูจิง เป็นหนังสือที่ขงจื้อรวบรวมคำประกาศ เอกสารทางราชการ และสุนทรพจน์ นับตั้งแต่สมัยโบราณกาลจนถึงยุคราชวงศ์โจวตอนต้น

3.3 อี้จิง เป็นตำราทำนายโชคชะตา เครื่องเดิมมีอยู่แล้วและขงจื้อนำมาเขียนใหม่

3.4 หลี่จี้ เป็นหนังสือเกี่ยวกับจารีต ขนบธรรมเนียม และความประพฤติอันดีที่ควรพึงปฏิบัติ

3.5 ชุนชิว เชื่อกันว่าขงจื้อเป็นผู้เรียบเรียงผลงานชิ้นนี้ด้วยตัวเอง เป็นการบันทึกเหตุการณ์ทางสำคัญทางประวัติศาสตร์ของแคว้นหลู่อย่างย่อ ๆ ตั้งแต่ 722 - 481 ปีก่อนคริสต์ศักราช

วรรณกรรมชุดนี้เรื่องแสดงให้เห็นว่า การเขียนร้อยแก้วและการประพันธ์ร้อยกรองเป็นสิ่งที่มีมาช้านานแล้ว แล้วเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาการเขียนวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ของจีนในเวลาต่อมา

4. การค้า

ในสมัยโบราณชาวจีนจะทำเกษตรกรรมเป็นหลัก แต่การรู้จักแลกเปลี่ยนสินค้าเพื่อการค้าขายต้องมีมานานแล้ว ในสมัยราชวงศ์ชาง ชาวจีนเริ่มรู้จักใช้เปลือกหอยหรือหอยเบี้ยเป็นสื่อกลางในการซื้อขาย ต่อมาในสมัยราชวงศ์โจวจึงได้เปลี่ยนมาใช้เงินตราแทน

ใบความรู้

เรื่อง อิทธิพลของอารยธรรมโบราณภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่มีผลต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน

สามารถดาวน์โหลดใบงานได้ที่www.dltv.ac.th

หลังจากที่จักรพรรดิจิ๋นซีสามารถรวบรวมแผ่นดินให้เป็นหนึ่งเดียวกันได้สำเร็จ พระองค์ก็ได้มีรับสั่งให้ยกเลิกระบบเงินตรา แล้วมาตราชั่ง ตวง วัด ของแคว้นต่าง ๆ โดยให้ใช้ตามแบบอย่างที่แคว้นฉินเคยใช้อยู่ แต่เดิม ทำให้เป็นแบบเดียวกันทั่วประเทศ รวมถึงขนาดของรถม้าและถนนด้วย ทำให้มีการติดต่อค้าขายกันสะดวกขึ้น

ในสมัยราชวงศ์ฮั่นได้เริ่มมีการติดต่อค้าขายกับดินแดนทางตะวันตกทั้งทางบกและทางทะเล โดยทางบกได้บุกเบิกเส้นทางสายไหมขึ้น โดยมีจุดเริ่มต้นที่เมืองฉางอาน (คือเมืองซีอานในปัจจุบัน) เมืองหลวงของประเทศจีนในขณะนั้น ดินแดนเอเชียตะวันตกเฉียงใต้ และไปสิ้นสุดที่อาณาเขตของจักรวรรดิโรมัน มาๆเส้นทางนี้นอกจากจะเป็นเส้นทางการค้าแล้ว ยังเป็นเส้นทางการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมด้วย สวนทางทะเลนั้นมีการเดินเรือจากประเทศจีน ผ่านมหาสมุทรอินเดีย ทะเลเมดิเตอร์เรเนียน จนถึงจักรวรรดิโรมัน สินค้าที่พ่อค้าชาวจีนมักจะนำไปขายยังดินแดนทางตะวันตกคือ ผ้าไหมและเครื่องลายคราม ส่วนสินค้าที่พ่อค้าจากดินแดนตะวันตกนำมาขายให้ชาวจีนคือ งาช้างและม้าพันธุ์ดี

(แผนที่แสดงเส้นทางสายไหมจากจีน ผ่านอัฟกานิสถาน อิหร่าน เอเชียไมเนอร์ ไปยังจักรวรรดิโรมัน)

ที่มา:

http://systemacai.blogspot.com/2013/09/blog-post.html

บรรณานุกรม

ไพฑูรย์ มีกุศล และคณะ. (2559). **ประวัติศาสตร์ ม.2.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.

ใบความรู้

เรื่อง อิทธิพลของอารยธรรมโบราณภูมิภาคเอเชียตะวันออกที่มีผลต่อภูมิภาคเอเชียในปัจจุบัน

สามารถดาวน์โหลดใบงานได้ที่www.dltv.ac.th

2. หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญที่ค้นพบจากการสืบค้นของนักเรียนมีอะไรบ้าง และมีความน่าเชื่อถือหรือไม่

บันทึกข้อมูลทางประวัติศาสตร์ ภาพถ่าย ประเมินความน่าเชื่อถือจากการเปรียบเทียบข้อมูล ปีที่บันทึก ผู้บันทึก

กิจกรรมตอบคำถาม

1. อิทธิพลของอารยธรรมโบราณภูมิภาคเอเชียตะวันออกมีกี่ด้าน อะไรบ้าง

1) ศาสนาและความเชื่อ

2) ศิลปะและนวัตกรรม

3) ตัวอักษรและวรรณกรรม

4) การค้า

สรุปกิจกรรมการเรียนรู้

อิทธิพลของอารยธรรมโบราณภูมิภาคเอเชียตะวันออก มีความสำคัญเป็นรากฐานของวัฒนธรรม มีอิทธิพลต่อความคิดและขนบธรรมเนียมประเพณีของชาวจีนจนถึงปัจจุบัน

บทเรียนครั้งต่อไป

<u>เรื่อง</u> พัฒนาการของภูมิภาคเอเชียตะวันออกยุคโบราณ

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. รูปภาพสุสานจิ๋นซีฮ่องเต้
2. ใบงาน เรื่องพัฒนาการของภูมิภาคเอเชียตะวันออกยุคโบราณ
3. ฉลากคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเทศจีน ญี่ปุ่น

สามารถดาวน์โหลดได้ที่www.dltv.ac.th